

Elektroninio parašo rinkos apžvalga ir artėjantys pokyčiai (naujasis reguliavimas)

Lietuvos elektroninio parašo rinkos apžvalga

Pagrindinių sertifikavimo paslaugų teikėjai

- Gyventojų registro tarnyba prie VRM

(tik Asmens tapatybės kortelėms ir Valstybės tarnautojų pažymėjimams)

- VĮ „Registru centras“

- UAB „Skaitmeninio sertifikavimo centras“

...taip pat ir registravimo tarnybos

Trusted list – Patikimų sertifikavimo paslaugų teikėjų ir jų teikiamų paslaugų sąrašas
<http://www.rrt.lt/failai/tsl.html>

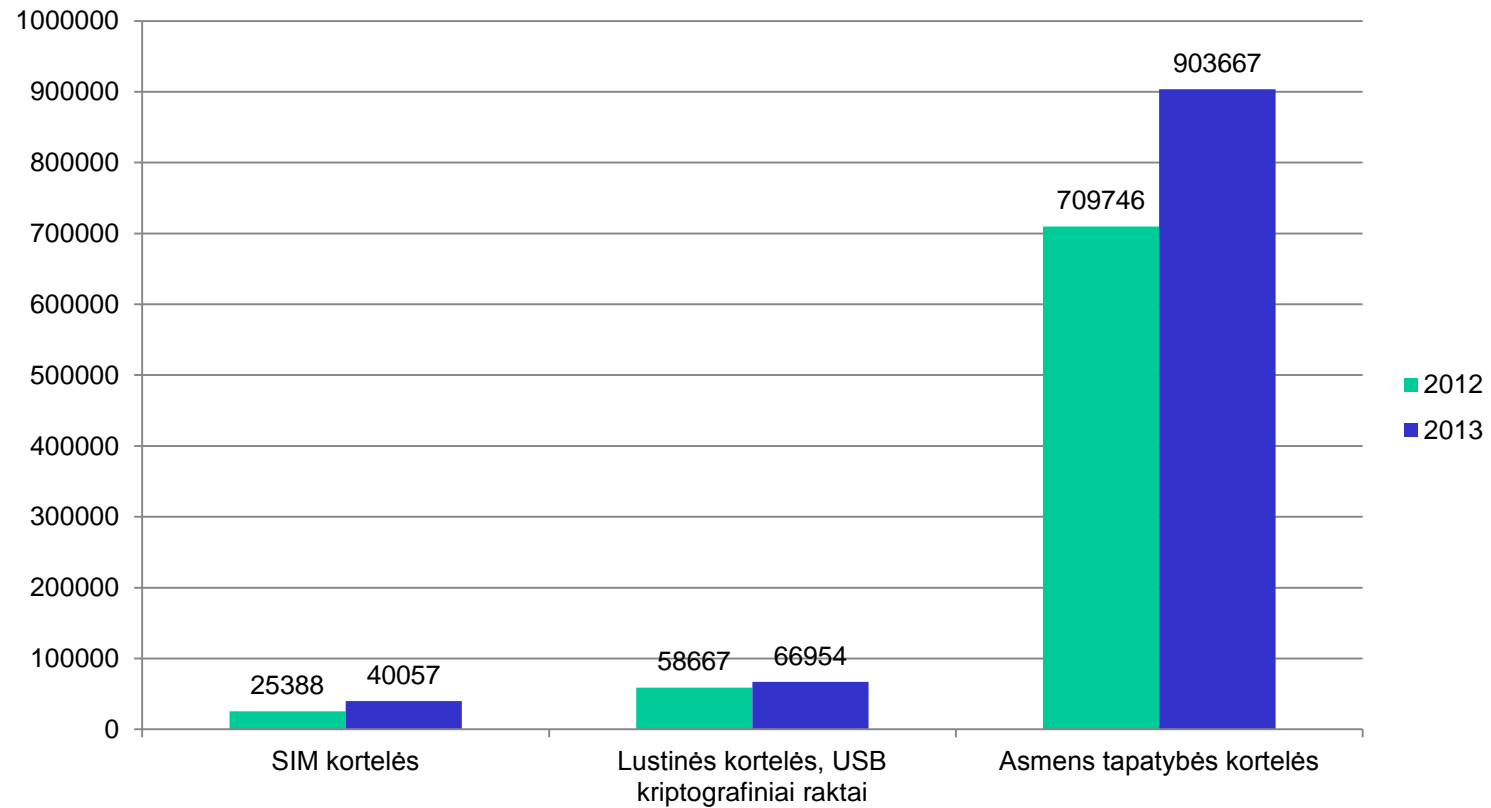

Kvalifikuotų sertifikatų rinkoje skaičiaus augimo dinamika

Technologinis pasiskirstymas

Laiko žymos formavimo paslaugų teikėjai

Nėra privalomos registracijos

Turi atitikti jiems keliamus reikalavimus

Laiko žymos formavimo paslaugų teikimo tvarkos aprašas (RRT 2013-12-18 Nr. 1V-1930)

Nuo 2014-05-01 gali savanoriškai būti įtraukti į RRT tvarkomą Patikimą sąrašą

Tokiu atveju atliekamas veiklos dokumentų patikrinimas

Kiek naudoja?

Elektroninio parašo naudojimas

☐ Viešajame sektoriuje:

- Elektroniniai prašymai/skundai, elektroninės paslaugos, elektroniniai dokumentai;
- Teisės aktų informacinė sistema (TAIS) ir Teisės aktų registras (TAR), kuriam pateikiami elektroniniai dokumentai turi būti pasirašyti elektroniniu parašu;
- IVPK prie SM planuojama sukurti elektroninių dokumentų valdymo paslauga.

☐ Bankuose:

- Asmenų identifikacija (Danske bank; DNB; SEB; Medicinos bankas; Swedbank; Nordea; **Citadele**), bei dalis bankų taiko elektroninį parašą operacijų/sutarčių pasirašymui.
- 2013 m. naujos teisinės prielaidos nustatyti klientų tapatybę, o kartu ir atidaryti banko sąskaitą jiems fiziškai nedalyvaujant, t. y. nuotoliniu būdu, naudojant kvalifikuotą elektroninį parašą.

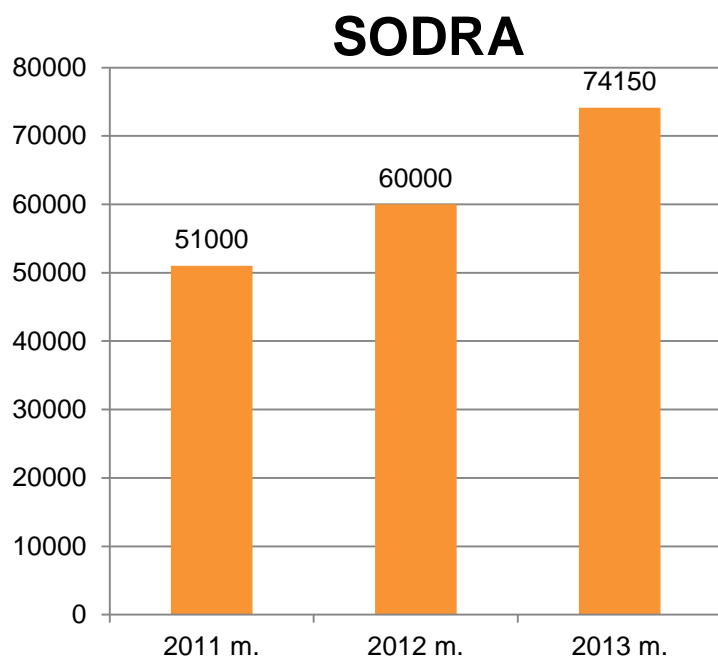
☐ Naujos paslaugos: www.isign.lt , www.gosign.lt

Elektroninio parašo naudojimas

2013 metų lapkričio mėn. asociacijos „INFOBALT“ atlikto Lietuvos gyventojų reprezentatyvaus tyrimo duomenimis:

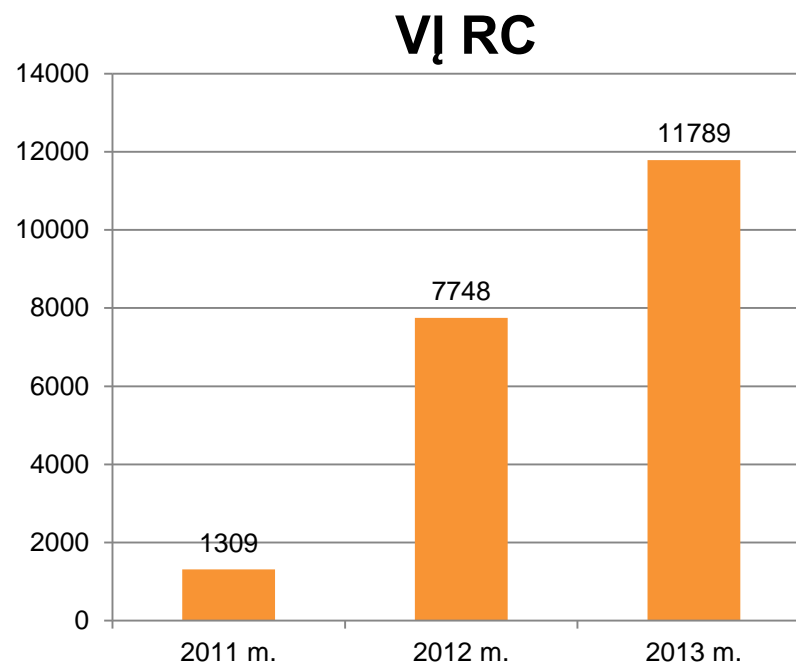
- elektroniniu parašu **naudojasi 18%** visų respondentų;
- 65%** respondentų **žino**, kad elektroniniu parašu galima pasirašyti elektroninius dokumentus;
- gyventojams labiausiai **trūksta informacijos, kur ir kaip** galima panaudoti elektroninį parašą (**35%**);
- aiškios **informacijos**, kaip ir kur galima elektroninį parašą panaudoti, turėjimas paskatintų **64%** apklaustųjų išbandyti elektroninį parašą.

Elektroninių paslaugų mastas (asmenys)

Asmenų, naudojusių elektroninį parašą „Sodros“ elektroninių paslaugų sistemose, skaičiaus dinamika 2011–2013 m.

Šaltinis: „Sodra“

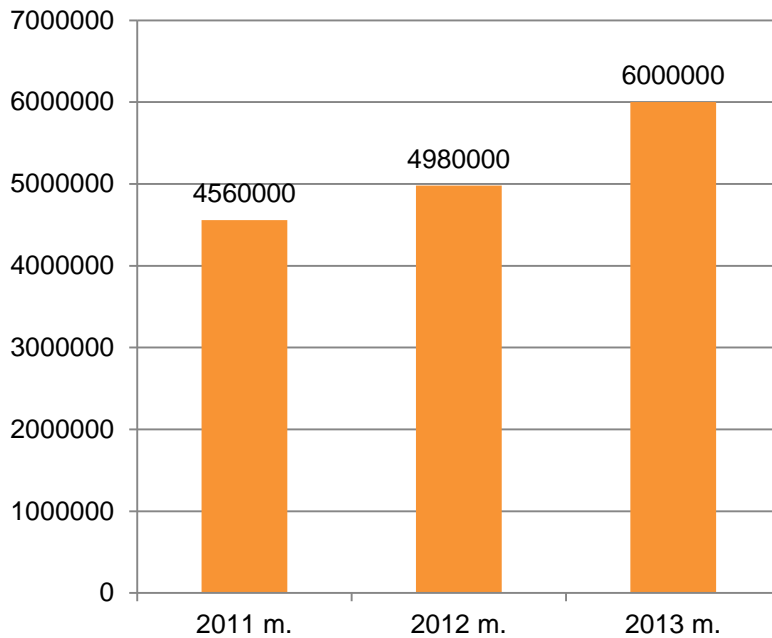

Asmenų, naudojusių elektroninį parašą VĮ RC elektroninių paslaugų sistemose, skaičiaus dinamika 2011–2013 m.

Šaltinis: VĮ RC

Elektroninių paslaugų mastas (dokumentai)

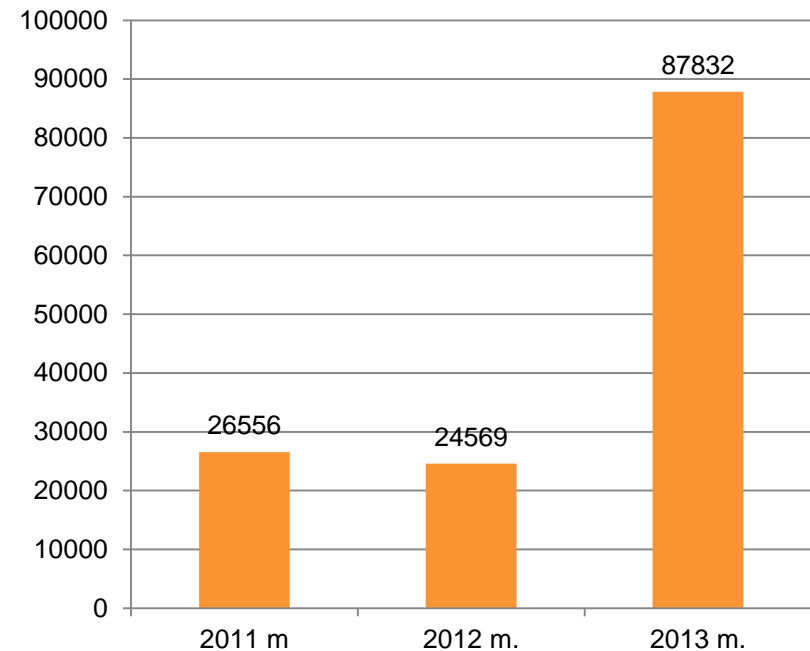
SODRA

„Sodros“ elektroninių paslaugų sistemose pasirašytų elektroninių dokumentų skaičiaus dinamika 2011–2013 m.

Šaltinis: „Sodra“

VPT

Pasiūlymų, pasirašytų elektroniniu parašu viešųjų pirkimų procedūrų metu, skaičiaus dinamika 2011–2013 m.

Šaltinis: VPT

E. parašo nuotolinio mokymo sistema

www.elektroninisparasas.lt

- Sužinoti ir išmokti
- Pasitikrinti žinias
- Gauti sertifikatą

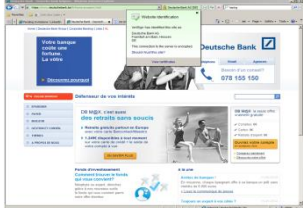
Naujasis elektroninės atpažinties, elektroninio parašo ir kitų patikimumo užtikrinimo paslaugų teisinis reglamentavimas

Regulation on Electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market (eIDAS)

Kam to reikia?

Svetainės tapatumo nustatymas: įsitikinti ar paslaugos svetainė tikrai priklauso paslaugos teikėjui

eID: autentifikuoti save (pvz., naudojant ID kortelę)

Dokumento parengimas

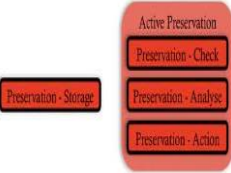

Registruotas e-pristatymas: paslaugos teikėjas atsiunčia patvirtinimą apie dokumento gavimą

Archyvavimas: pateikto dokumento ir išsiųsto patvirtinimo saugojimas

Laiko žyma: įrodymas, kad dokumentas pateiktas laiku + parašų galiojimo užtikrinimas

E-parašas/E-spaudas: dokumento pasirašymas ar antspaudavimas

Europos Komisijos pasiūlymas (eIDAS)

Teisinė priemonė: Europos Parlamento ir Tarybos **reglamentas** dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje (Pasiūlymas 2012 m. birželio 5 d.) – taikomas tiesiogiai.

Taikymo sritis: taikymo sritis išplečiama ir apima:

- Elektroninę atpažintį;
- Patikimumo užtikrinimo paslaugas
- Elektroninius dokumentus

Priežiūros lygis: paliekamos dabartinės nacionalinio lygmens priežiūros schemos, nustatant esminius bendruosius reikalavimus.

eIDAS

Elektroninė atpažintis

Valstybės narės išduotas elektroninės atpažinties priemonės, kurioms taikoma schema, įtraukta į Europos Komisijos paskelbtą sąrašą, pripažįsta ir priima kitoje valstybėje narėje.

eIDAS

Patikimumo užtikrinimo paslaugos

Bendri principai: Saugos reikalavimai; Atsakomybė; Priežiūra (Q ir NQ); Kvalifikuotos paslaugos; Išankstinė registracija; Patikimi sąrašai; ES pasitikėjimo ženklas; Tarptautinis pripažinimas

Elektroniniai parašai

Įskaitant patikrinimo ir ilgalaikio saugojimo paslaugas

Elektroniniai spaudai

Įskaitant patikrinimo ir ilgalaikio saugojimo paslaugas

Laiko žymos

Elektroninio registruoto pristatymo paslaugos

Svetainių tapatumo nustatymas

Elektroniniai parašai ir spaudai

Tinkami kaip įrodinėjimo priemonės teismuose (25.1 ir 34.1)

Teisinis efektas (25.2 ir 34.2)

- **Elektroninis parašas:**
 - ✓ Tik fiziniam asmeniui
 - ✓ Prilyginamas įprastam parašui
- **Elektroninis spaudas:**
 - ✓ Tik juridiniams asmenims
 - ✓ Duomenų vientisumui ir autentiškumui užtikrinti

Kvalifikuotų elektroninių parašų ir elektroninių spaudų, patvirtintų vienoje valstybėje išduotais kvalifikuotais sertifikatais, pripažinimas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse (25.3 ir 34.3)

Tikrinimo ir ilgalaikio saugojimo paslaugos

Elektroninių parašų ir spaudų tikrinimas (31, 32 ir 38)

- ✓ Reikalavimai kvalifikuotų elektroninių parašų ir spaudų tikrinimui (31.1 ir 38)
- ✓ Reikalavimai kvalifikuotoms kvalifikuotų elektroninių parašų ir spaudų tikrinimo paslaugoms
 - Turi atitikti reikalavimus keliamus 31.1 straipsnyje (32.1 ir 38)
 - Suteikia galimybę pasitikinčioms šalims gauti rezultatus (32.1 ir 38):
 - ❖ Efektyviu ir patikimu automatiniu būdu
 - ❖ Rezultatai turi būti pasirašyti tikrinimo paslaugos teikėjo saugiu elektroniniu parašu arba spaudu

Ilgalaikis elektroninių parašų ir elektroninių dokumentų saugojimas (33 ir 38)

Laiko žymos

Tinkamos kaip įrodinėjimo priemonės teismuose (39.1)

Teisinis efektas (39.2)

- ✓ Pripažįstamas nurodyto laiko tikslumas
- ✓ Užtikrinamas duomenų vientisumas

Reikalavimai kvalifikuotoms laiko žymoms (40)

- ✓ Susieja laiką su duomenimis taip, kad nebūtų galimybės nepastebėtai pakeisti šių duomenų.
- ✓ Užtikrina sąsają su pasauliniu koordinuotuoju laiku UTC
- ✓ Pasirašytos saugiu elektroniniu parašu arba antspauduotos saugiu elektroniniu spaudu.

Svetainių tapatumo nustatymas

Nustatyti reikalavimai kvalifikuotiems sertifikatams, skirtiems svetainių tapatumo nustatymui (43)

Paslaugų teikėjai (PT), sudarantys sertifikatus skirtus svetainių patikimumo užtikrinimui, yra **prižiūrimi**.

PT, sudarantys sertifikatus skirtus svetainių patikimumo užtikrinimui, turi tenkinti minimalius **saugumo reikalavimus ir pranešti apie saugumo pažeidimus**

PT, sudarantiems sertifikatus skirtus svetainių patikimumo užtikrinimui, yra nustatyti reikalavimai **atlyginti padarytą žalą**

Elektroninio registruoto pristatymo paslaugos

Tinkamos kaip įrodinėjimo priemonės teismuose (41.1)

Teisinis efektas (41.2)

- ✓ Siunčiamų ir gaunamų duomenų vientisumas
- ✓ Duomenų siuntimo ir gavimo laiko tikslumas

Reikalavimai kvalifikuotai elektroninio registruoto pristatymo paslaugai (42)

- ✓ Gali būti vienas ar daugiau paslaugų teikėjų
- ✓ Užtikrinamas patikimas siuntėjo identifikavimas
- ✓ Tinkamas adresato identifikavimas prieš siunčiant duomenis
- ✓ Siunčiami ir gaunami duomenys turi būti apsaugoti paslaugų teikėjo saugiu elektroniniu parašu arba spaudu
- ✓ Siuntimo, gavimo ir keitimų laikas turi būti patvirtintas kvalifikuota laiko žyma

eIDAS

Elektroniniai dokumentai

Elektroninių dokumentų nediskriminavimo reikalavimas (44 straipsnis) neleisiantis teismams atmesti dokumentų remiantis vien tuo, kad jie sudaryti elektroninėje formoje.

Kiek turėsime laiko pasiruošti?

2014

2015

2016

2017

2018

2019

eIDAS reglamento įsigaliojimas

Patikimumo užtikrinimo paslaugų atsiradimas ir naujos taisyklės

Privalomas eID pripažinimas

Dėkoju už dėmesį!

Vaidotas Ramonas

<http://www.rrt.lt> vaidotas.ramonas@rrt.lt

+370 5 210 5676 +370 6 855 7986

<http://lt.linkedin.com/in/vaidotasramonas>